

Νέος Νόμος – Πλαίσιο για την Ανώτατη Εκπαίδευση

Πολύ θετικός, με πολλά καλά στοιχεία, με λογοδοσία των ΑΕΙ στην κοινωνία · ένας απαραίτητος νόμος σήμερα!

Δημόσια Παρέμβαση του Καθ. Γ. Μαντάνη, ΤΕΙ Λάρισας

Αν κρίνουμε από το ν/σ του νέου νόμου-πλασίου για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ) που προωθεί η κυβέρνηση της χώρας, θα λέγαμε ότι πρόκειται, αναμφίβολα, για μια πολύ θετική εξέλιξη. Ο νέος νόμος, όπως τον μελετήσαμε, φέρνει νέα, θετικά πράγματα στο τοπίο των ΑΕΙ, καταργεί παλιές, κακές πρακτικές και εισαγάγει πετυχημένες καλές πρακτικές από τα ΑΕΙ του εξωτερικού. Είναι ένας νόμος που τα νέα στοιχεία του θα τα αναλύσουμε παρακάτω.

Ορισμένους βέβαια δεν τους ικανοποιεί καθόλου. Τον έχουν απορρίψει όλο το νόμο με την πρώτη. Δεν τους βολεύει, τους χαλάει το ήδη κατεστημένο, τους χαλάει τα πλάνα διότι βάζει απαιτήσεις, αυστηρή αξιολόγηση, πολλή διαφάνεια, λιγότερο κομματισμό! Ποιος ξέρει ...

Ήδη οι κ.κ. Πρυτάνεις των πανεπιστημίων τον απέρριψαν, και ισχυρίζονται μάλιστα ότι δεν θα τον εφαρμόσουν. Μάλλον τους αρέσει η αναλλοίωτη διατήρηση του καθεστώτος που ισχύει σήμερα, τους αρέσει το υπάρχον σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης, δεν θέλουν τόση πολλή αξιολόγηση, δεν θέλουν ξένους καθηγητές από το εξωτερικό για να τους κρίνουν, δεν θέλουν ξένους (με υψηλό κύρος καθηγητές-εμπειρογνώμονες) να έρθουν και να αναλάβουν τη διοίκηση των ΑΕΙ, δεν θέλουν να αλλάξει απολύτως τίποτε!

Τι καινούργια και ρηξικέλευθα στοιχεία φέρνει ο νέος νόμος;

Συμβούλιο Ιδρύματος: 7 εσωτερικά μέλη, 7 εξωτερικά μέλη, 1 σπουδαστής (ανώτατο όργανο διοίκησης). Τα εσωτερικά μέλη ανήκουν στη βαθμίδα του Καθηγητή και είναι από το ίδιο το ΑΕΙ. Τα 7 είναι υψηλού κύρους, από το εξωτερικό ή από άλλους φορείς με σημαντικό κύρος και εμπειρία.

Πρόεδρος: με διεθνή πρόσκληση (αναγνωρισμένου κύρους), χωρίς δικαίωμα ψήφου (εισηγείται μόνον, εκτελεστικό όργανο του Συμβουλίου), 3ετής θητεία αρχικά. Ο Πρόεδρος είναι στην κορυφή της διοίκησης, έχει και εισηγητικό και εκτελεστικό ρόλο, αλλά υπακούει τις αποφάσεις του Συμβουλίου και μπορεί να παυθεί με πράξη του Συμβουλίου του ιδρύματος, η οποία λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών τετάρτων (3/4) των μελών, για τυχόν ανικανότητα, ή σοβαρό λόγο.

Οργανισμός (ΠΔ), ονομάζεται το «σύνταγμα» του κάθε ΑΕΙ, και καθορίζει τα πάντα, αυτά που το ίδρυμα επιθυμεί ως ακαδημαϊκά στάνταρτς. Καθορίζεται από το κάθε ΑΕΙ, ξεχωριστά, μετά την ψήφιση του νέου νόμου.

Τώρα όσον αφορά τις εκλογές Προέδρου και Δ/ντών Σχολών, αυτές γίνονται με φανερή ψηφοφορία (δικαίωμα εκλογής: μόνον σε Καθηγητές), ενώ οι Σχολές αποτελούν τις βασικές ακαδημαϊκές μονάδες, καθορίζουν τα προγράμματα σπουδών που έχουν (σε 1^ο ρόλο). Ιδρύονται, εντός Σχολής, Σχολή διά Βίου Μάθησης, και Μεταπτυχιακή Σχολή. Επίσης, 3 καθηγητικές βαθμίδες μένουν (οι Λέκτορες και οι Καθηγητές Εφαρμογών καταργούνται οριστικά, και απαιτείται PhD), οι υπηρετούντες Εφαρμογών χωρίς MSc γίνονται ΕΤΠ, οι Εφαρμογών με MSc γίνονται ΕΕΕΠ (νέα βαθμίδα προσωπικού ΤΕΙ). Μένουν έτσι οι καθηγητικές βαθμίδες *Καθηγητής, Αναπληρωτής και Επίκουρος (οποσδήποτε με PhD)*. Τα

επιστημονικά προσόντα για τις 3 καθηγητικές βαθμίδες, καθορίζονται με τον *Οργανισμό*, του κάθε ιδρύματος (και μπορούν να διαφέρουν από ΑΕΙ σε ΑΕΙ). Ωστόσο, βάσει άρθ. 48, προτείνεται: η καθιέρωση για *Εθνικό πλαίσιο προσόντων ανώτατης εκπαίδευσης* με βάση τα του Ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης.

Πρόσθετα, αντί των έκτακτων, ωρομίσθιων καθηγητών, δημιουργείται ο κλάδος *Εντεταλμένοι διδασκαλίας*, με θητεία και με συμβάσεις 3-5 ετών. Πρόκειται δηλ. για αμιγώς εκπαιδευτικό προσωπικό του Ιδρύματος, ως σταθεροί συνεργάτες διδακτικού έργου, με PhD απαραίτητα (εκτός ειδικών, εξειδικευμένων αντικειμένων χωρίς PhD).

Τι καινούργιο φέρνει ο νέος νόμος, σχετικά με την Αξιολόγηση;

- Κάθε 5 έτη συνεχής, τακτική αξιολόγηση (*διδασκική-ερευνητική*), όλων των καθηγητών (διατηρείται *Μητρώο* επιστημονικής και ερευνητικής δράσης από την οικεία Σχολή), εξαιρουμένων των εχόντων διοικητικές θέσεις (Πρόεδρος, Δ/ντές κ.α.).
- Ενίσχυση (μπόνους) χρηματοδότησης, σε περιπτώσεις σημαντικού έργου, επιτευγμάτων και πλήρωση δεικτών ποιότητας. Το ίδιο το ΤΕΙ μπορεί να δίνει μπόνους σε μέλη ΕΠ για αριστεία σε διδασκαλία και έρευνα (βάσει διατάξεων του στον *Οργανισμό* του).
- Ενισχύεται σε όλα τα επίπεδα η *Αξιολόγηση*, και ο ρόλος της *Αρχής* (Ανεξάρτητη Αρχή για την Ανώτατη Εκπαίδευση, πρώην ΑΔΠ): αξιολόγηση παντού-σε όλους, πιστοποίηση της ποιότητας, εκθέσεις και δείκτες πιστοποίησης κ.α.
- Η αξιολόγηση των πάντων, και σε όλα τα επίπεδα (έργο, στόχοι) εντατικοποιείται, καταγράφεται και αναδεικνύεται. Σε αρνητικές περιπτώσεις, επιδρά στα μέλη ΕΠ με κυρώσεις (μειώσεις σε μισθό).

Ένα νέο στοιχείο επίσης είναι ότι ιδρύεται ένα ΝΠΙΔ, εντός του κάθε ΑΕΙ που αξιοποιεί και διαχειρίζεται την περιουσία, τα περιουσιακά στοιχεία, τα έσοδα έρευνας κ.α. του Ιδρύματος (συγκοινωνεί και την ΕΛΚΕ). Επίσης αξιοποιεί με κάθε οικονομικό, πρόσφορο τρόπο ή εμπορικά εκμεταλλεύεται τα όποια αποτελέσματα έρευνας, καινοτομίες, δικαιώματα ευρεσιτεχνιών κ.α., προς το οικονομικό συμφέρον του Ιδρύματος. Διοικείται από 7μελές ΔΣ (5 μέλη είναι εκλεγμένα για αυτό). Σχετικό με το παραπάνω (θεωρούμε όμως ότι είναι ένα αρνητικό στοιχείο αυτό) είναι ότι επιτρέπεται στα ΑΕΙ να μπορούν να χρηματοδοτούνται και από ιδιωτικούς φορείς της χώρας και του εξωτερικού με βάση συμφωνίες που θα συνάπτονται μεταξύ του προέδρου του ΤΕΙ μετά από έγκριση του Συμβουλίου του ιδρύματος σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους, που συνάδουν με την αποστολή και τη λειτουργία των ΑΕΙ. Αυτό είναι κάτι που και ανώριμο είναι για τα ελληνικά ΑΕΙ αλλά και εγκυμονεί παρεξηγήσεις...

Για τα θέματα σπουδών, και σε συνέπεια με τα προηγούμενα εξαιρετα νομοθετήματα της τ. υπουργού κας. Γιαννάκου, προτείνονται να εφαρμοσθούν τα ακόλουθα:

- Οι σπουδές να διαρθρώνονται σε 3 κύκλους σπουδών, όπως αποφασίσει η κάθε Σχολή (όχι απαραίτητα σε 3 έτη, όπως λανθασμένα αναφέρθηκε, αλλά από 3 έως 4 έτη, δηλ. από 180 α.μ. έως 240 α.μ.). 2^{ος} κύκλος (Μεταπτυχιακό), 3^{ος} κύκλος (Διδακτορικό), και με εξωτερικούς κριτές. Ωστόσο, με ΠΔ, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, ορίζεται το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για τη λήψη ενός πτυχίου ανά Σχολή ή/και γνωστικό πεδίο (*μάλλον εννοεί ότι το Υπουργείο θα καθορίσει ποια Προγράμματα σπουδών είναι για 3 έτη*).
- Καθιερώνεται μέγιστος επιτρεπτός χρόνος φοίτησης, $v + 2$ έτη. Σπουδαστές (αποδεδειγμένα ως εργαζόμενοι, απασχολούμενοι) δηλ. μερικής φοίτησης, θα πρέπει να αποφοιτούν σε $2v$ έτη (όπου v , τα κανονικά έτη σπουδών).
- *Διάρθρωση σπουδών*: 1^ο έτος κοινό σε επίπεδο Σχολής, μαθήματα χειμερινού εξαμήνου, μαθήματα εαρινού εξαμήνου, μόνον 3 εξεταστικές, 4/5 των θεωριών-

εργαστηρίων να έχουν πραγματοποιηθεί, μέγιστο 3 φορές που μπορεί ένας σπουδαστής να αποτύχει σε μάθημα (άλλως εξετάζεται από 3μελή επιτροπή που ορίζει ο Δ/ντής).

- Σε επίπεδο Σχολής, εφαρμόζεται (κοινή) οργάνωση του 1^{ου} έτους σπουδών (μαθήματα γενικής υποδομής), και μετά επιλέγεται από τον σπουδαστή το πρόγραμμα σπουδών (το 2^ο έτος) που θα ακολουθήσει. Μπορεί ωστόσο το κάθε ΑΕΙ, να έχει και 2ετή προγράμματα σπουδών σε ορισμένα αντικείμενα, όπως επίσης και η αντίστοιχη Σχολή να «τρέχει» προγράμματα διά Βίου μάθησης.

Καταργούνται κάποια από τα στοιχεία που έχουν δημιουργήσει πολλά προβλήματα στα ΑΕΙ, στο παρελθόν, και σχετίζονται με κακές πρακτικές ή/και κομματικοποίηση ή οικογενειοκρατία, π.χ. α) ο εκπρόσωπος σπουδαστών εκλέγεται από ενιαίο ψηφοδέλτιο όλων των σπουδαστών της Σχολής, β) «καταργούνται» τα ψηφοδέλτια για τις εκλογές των μελών Συμβουλίου, δηλ. απλά παρατίθενται σε ενιαίο ψηφοδέλτιο οι υποψήφιοι και «σταυρώνονται», γ) «καταργείται» το άσυλο, δηλ. η χωροταξική του οριοθέτηση παύει, δεν ισχύει, έτσι το κάθε Ίδρυμα μπορεί, με τον *Οργανισμό* του, να το ορίσει, να το καθορίσει όπως επιθυμεί το ίδιο, δ) απαγορεύεται η εκλογή σε θέση καθηγητή, από υποψήφιο με PhD από το ίδιο ΑΕΙ (πριν την πάροδο 5 ετών), ε) ιδρύεται ο *Συνήγορος του Φοιτητή*, για προφανείς λόγους τυχόν διαφορών-εκκρεμοτήτων, στ) ιδρύεται *Κέντρο Αριστείας* (εντός του ΑΕΙ), με καταγραφή και ανάδειξη *καλών πρακτικών/επιβράβευση*, ζ) δίνονται άτοκα δάνεια, στους σπουδαστές (με κριτήρια).

Όσον αφορά στη διαφάνεια στις αποφάσεις, στις διαδικασίες εκλογής κτλ., κάποια νέα στοιχεία έρχονται να προστεθούν την υφιστάμενη νομολογία, όπως και η διεθνοποίηση:

-*Διαφάνεια*, σε όλα, καμιά απόφαση δεν εκτελείται αν δεν δημοσιοποιείται στο διαδίκτυο (βλ. *Διάγεια*) ανεξάρτητα με τα θέματα που περιέχει.

-*Αετείς συμφωνίες προγραμματισμού* – ισχύουν ως έχουν, και ενισχύονται στην πράξη (σε σχέση με το Υπουργείο, και σε κοινό καθορισμό των προτεραιοτήτων – δεικτών). Θεσπίζεται η *πρόσθετη χρηματοδότηση*, για ΑΕΙ με ερευνητική αριστεία, δράσεις και ακαδημαϊκή αποτελεσματικότητα κ.α.

-*Επιτροπές εκλογής* (εκλεκτορικά): 7μελή όργανα, 4 εσωτερικά μέλη και 3 μέλη από την αλλοδαπή, μόνον από το ίδιο γνωστικό αντικείμενο. Συμμετέχουν καθηγητές-αναπληρωτές καθηγητές.

-*Καθηγητές από ΑΕΙ της αλλοδαπής*, με κύρος και διεθνή αναγνώριση έργου, μπορούν να διορίζονται καθηγητές σε ελληνικό ΑΕΙ, για 3 έως 6 μήνες (σε ετήσια βάση) – λαμβάνουν έναν μισθό. Το ίδιο ισχύει και για καθηγητές των ελληνικών ΑΕΙ (δίνεται η δυνατότητα).

-*Επιτροπές επιλογής-εξέλιξης*: 5μελή όργανα, 2 εσωτερικά μέλη και 3 μέλη από την αλλοδαπή ή από άλλο ΑΕΙ, μόνον από το ίδιο γνωστικό αντικείμενο. Συμμετέχουν καθηγητές-αναπληρωτές καθηγητές. Γίνεται κλήρωση των μελών (φανερά), από μέλη Δ/σης της Σχολής, από πίνακες επιτροπών (οικείες επιτροπές, ανά καθορισμένο γνωστικό πεδίο) που τηρεί η ίδια η Σχολή, μετά από εισηγήσεις των οικείων ΓΣ των Τμημάτων της.

-*Ενίσχυση της διεθνοποίησης των Ίδρυμάτων (ΑΕΙ)* π.χ. προσέλκυση ξένων σπουδαστών (βλ. Βαλκάνια), κοινά Μεταπτυχιακά προγράμματα με ξένα ΑΕΙ, διπλή κατοχή θέσης σε ΑΕΙ ξένων-ελλήνων της αλλοδαπής, ίδρυση παραρτημάτων στην αλλοδαπή κ.α.

-*Νέα προγράμματα σπουδών σε ξένη γλώσσα (αγγλικά)*, σε συνεργασία με ΑΕΙ της αλλοδαπής. Το ίδιο θα ισχύσει και για τα Μεταπτυχιακά προγράμματα, τα οποία σημειωτέον θα περιοριστούν σε μεγάλο βαθμό και θα ισχύσουν σε ορισμένες περιπτώσεις (όπου απαιτείται).

Επίσης ο νέος νόμος ορίζει νέα *Επιτροπή ειδικών*, σε επίπεδο Υπουργείου, για την χωροταξική και γενικότερη *ίδρυση, κατάργηση, κατάτμηση ή συγχώνευση σχολών και ιδρυμάτων*, σύμφωνα με τις ανάγκες και δυνατότητες της εθνικής οικονομίας και τον περιφερειακό σχεδιασμό.